

та аналізу інформації / за ред. О. З. Готри. Львів : ЛНМУ ім. Данила Галицького, 2007. 94 с.

6. Знаменська М. А., Слабкий Г. О., Знаменська Т. К. Комунікації в охороні здоров'я : монографія. Київ, 2019. 194 с.

7. Програма «Інформатизація галузі охорони здоров'я м. Вінниці на 2016–2020 роки». URL: <http://www.vmr.gov.ua/Branches/ContentLibrary/e7bea71a-b1df-4249-9685-b0c4c42f8e7a/32>

8. Радзішевська Є. Б., Висоцька О. В. Інформаційні технології в медицині. E-health / за ред. В. Г. Книгавка. Харків : ХНМУ, 2019. 72 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-181>

IMPLEMENTATION OF E-LEARNING TECHNOLOGIES IN ADULT EDUCATION

ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ Е-НАВЧАННЯ В ОСВІТУ ДОРОСЛИХ

Palahusynets R. V.

*Doctor of Sciences in Public
Administration,
Candidate of Economic Sciences,
Deputy Head of Division
Inter-Parliamentary Relations
Directorate Verkhovna Rada
(Parliament) of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Палагусинець Р. В.

*доктор наук з державного управління,
кандидат економічних наук,
заступник керівника відділу
Управління забезпечення
міжпарламентських зв'язків
Апарату Верховної Ради України
м. Київ, Україна*

Koshova S. P.

*Candidate of Science in Public
Administration, Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Healthcare Management
and Public Administration
Shupyk National Healthcare University
of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Кошова С. П.

*кандидат наук з державного
управління, доцент,
доцент кафедри управління охороною
здоров'я та публічного
адміністрування
Національний університет охорони
здоров'я України імені П. Л. Шупика
м. Київ, Україна*

Впровадження технологій е-навчання вимагає значних інвестицій у викладачів, час, фінанси та простір, які слід виділити для викладацького та адміністративного персоналу. Як і з іншими типами

навчальних матеріалів, існують два головні підходи до оцінювання е-навчання: оцінювання процесу та результатів. Оцінювання процесу вивчає сильні та слабкі сторони програми е-навчання, і шляхи досягнення запланованих результатів; такий підхід нерідко дає змогу відтворення позитивних навчальних практик у інших програмах. Однією з форм оцінювання процесу є колегіальний відгук, який у традиційних статтях до наукових журналів покликаний верифікувати якість поданого матеріалу.

Е-навчання вимагає врахування додаткових аспектів порівняно з традиційним навчальним процесом. Наприклад, чи достатньо зручно облаштована навігація по сукупності доступних онлайн-матеріалів? Чи структура сховища навчальних матеріалів сприяє процесу навчання? Чи використовуються ефективно мультимедійні компоненти? Чи є навчальний матеріал достатньо інтерактивним відповідно до рівня студента? Чи обов'язково мати спеціальні комп'ютерні навички, обладнання чи програмове забезпечення? Ці та інші питання окреслюють нові вимоги до колегіального відгуку як до одного із ключових інструментів оцінювання процесу е-навчання.

Оцінювання результатів змін студентських знань, вмінь та установок дає змогу виміряти ефективність програми. Методика оцінювання, розроблена Кіркпатріком та ін. [1] ще у 1950-х та пізніше адаптована до викладання медичних дисциплін, може бути використана для оцінки е-навчальних інтервенцій. Модель Кіркпатріка визначає чотири рівні оцінювання, заснованого на результатах: задоволення, навчання, зміни у поведінці студента, та організаційні зміни на рівні навчального закладу. Задоволення визначається через реакції студента на матеріал: чи був він легким або важким для засвоєння, цікавим або нудним тощо. Але рівень задоволення сам по собі не визначає рівень усього процесу навчання. Наприклад, відмінний навчальний матеріал, який студенти визначають як дуже важкий для опанування, може бути оцінено як низькоякісний; а навчальний модуль з великою кількістю розважального мультимедійного контенту може отримати найвищі оцінки безвідносно до якості матеріалу.

Відстеження знань, вмінь та установок студентів через систему управління навчанням може значно спростити процес оцінювання результатів е-навчання. Підхід, який поєднує оцінювання вмінь та установок (використовуючи е-навчальні технології) із спостереженням та медіацією викладача-фасилітатора, уможливить більш поглиблене оцінювання навичок та поведінки студентів. Е-навчання вимагає таких

компетенцій викладацького персоналу, які сягають далеко за межі традиційної навчальної діяльності. Більше того, за своєю природою е-навчання пропонує студентам та викладачам можливість широкомасштабного використання, доступу та поширення матеріалів, непорівнянного з іншими типами викладання. Дані оцінювання з колегіальних відгуків разом із наглядом та відслідковуванням через систему управління е-навчанням здатні підтвердити його якість та ефективність. Яким чином викладачів відзначають та нагороджують за їхню посвяту у цій справі? Такі види діяльності можна розглядати як підставу для відзначення того чи іншого е-викладача: 1) публікація матеріалів про е-навчання у національному рецензованому онлайн-журналі; 2) оцінювання е-навчальних матеріалів викладача іншими викладачами та студентами; 3) фахові публікації, які описують процес, вплив та науковий внесок е-навчання у медичну освіту; 4) успішне здобуття грантів у е-навчанні/е-викладанні; 5) участь у національних та міжнародних товариствах, які займаються розвитком, пристосуванням та використанням е-навчання у медичній освіті.

У відносно новій галузі е-навчання існують численні дослідницькі можливості. Викладацький та адміністративний персонал разом із громадськістю буде вимагати оцінки впливу е-навчання на якість та ефективність медичної освіти. Екстраполяція методів з інших областей клінічних та освітніх досліджень, включаючи порівняльні дослідження, не є достатньою, оскільки такі дослідження часто ігнорують складність е-навчального процесу. Потенційні області дослідження включають оцінювальні контексти для ефективного використання е-навчання у медичній освіті, диференційоване використання е-навчання у доклінічній та клінічній підготовці медичних спеціалістів, адаптацію е-навчання до широкого спектру медичних спеціальностей та клінічних умов, напрацювання методів спрощення е-навчання з метою ширшого застосування та ефективнішого сприйняття, включення е-навчання як частини змішаної навчальної стратегії, та принципове використання мультимедійних навчальних засобів у процесі викладання медичних дисциплін.

Інтеграція е-навчання до існуючого медичного навчального плану має бути результатом добре зваженої стратегії, яка починається з ретельної оцінки потреб, а закривається принциповим рішенням про використання е-навчання. Хоча деякі навчальні заклади пробували використовувати е-навчання як самостійне вирішення питання оновлення чи розширення навчальних планів, видається оптимальною стратегія поступового інтегрування, яка би враховувала вигоди та

обтяження змішаного навчання перед початком масової перебудови навчальних планів. Складність та масштабність медичних навчальних матеріалів, разом із браком кваліфікованих експертів та ресурсів у галузі е-навчання, підштовхує до створення центрів підвищення якості е-навчання. Такі центри могли би пропонувати широкий спектр послуг, включаючи розробку та адміністрування систем управління е-навчанням, підготовку та перепідготовку викладацького та адміністративного персоналу, сприяння у розробці контенту, оптимізація навчальних програм та методик, маркетинг та просування у соціальних мережах, загальний нагляд, підтримку та консультування.

Розвиток е-навчання та комунікативних технологій створюють основу для революційних змін у освіті, дозволяючи навчанню бути індивідуалізованим (адаптивне навчання), покращуючи взаємодію студентів один із одним (кооперативне навчання) та трансформуючи роль викладача від безумовного керівника навчальної групи до порадирика-фасилітатора. Адаптивне навчання використовує технології для оцінки студентських знань, умінь та установок на початку онлайн-підготовки, аби забезпечувати надходження навчального матеріалу на рівні, найбільш пристосованому до кожного студента. В е-навчальному онлайн-середовищі адаптивне навчання є можливим через ідентифікацію студента, персоналізацію контенту (навчального матеріалу) та індивідуалізацію відслідковування, моніторингу підтримки та оцінювання. Адаптивне навчання є виразно студентоцентричним, оскільки воно індивідуалізує навчальну траєкторію для кожного студента, аби той міг успішно досягнути визначених особистих цілей у навчанні.

Потенціал кооперативного навчання щодо зменшення соціальної ізоляції студентів може бути ефективно реалізований через е-навчальні технології. Переваги синхронної дистанційної освіти та кооперативні технології, такі як блоги, дошки оголошень (форуми), чати, е-пошта та клієнти обміну миттєвими повідомленнями (месенджери) роблять таке навчання більш доступним та легким. Якісні та кількісні дослідження кооперативного навчання у медицині показали вищі рівні задоволення студентів, покращення знань, самосвідомості, розуміння ключових понять, досягнення завдань навчального курсу, та змін у практичній професійній діяльності. Поступовий акцент на постійне навчання та компетентнісно-орієнтовану освіту у медичній галузі спонукав викладачів переоцінити та переглянути свої традиційні ролі. У цій мінливій парадигмі е-викладачі більше не виступають як єдине джерело навчального матеріалу, а стають фасилітаторами навчання та

вчителями компетенцій. Е-навчання відкриває перед викладачами можливість розвитку та переходу до цієї нової ролі, забезпечуючи їх достатніми онлайн-ресурсами для фасилітації навчального процесу.

Е-навчання охоплює використання інтернет-технологій для організації різноманітних режимів навчання, які покращують знання та ефективність студентів. Існують підтвердження ефективності е-навчання при викладанні медичних дисциплін, особливо при поєднанні із традиційними викладацько орієнтованими видами навчальної діяльності. Існують цифрові сховища (репозиторії) е-навчальних матеріалів (деякі з них передбачають можливість колегіального відгуку), де викладачі чи розробники системи можуть подавати матеріали для подальшого поширення або знайомитися із матеріалами інших учасників для розробки власного контенту. Інтеграція е-навчання у до дипломну, післядипломну та тривалу підготовку медичних фахівців сприятиме зміщенню акцентів щодо навчання дорослих у цій галузі.

Література:

1. Методика оцінювання, розроблена Кіркпатріком. URL: <http://kvn-e-learning.blogspot.com/2015/05/4.html>